İSVEÇ VE ERMENİ MESELESİ (2010-2015)*

Evren Küçük**
Burak Kazan***

ÖZET
İsveç'teki Ermeni ve Süryani diasporalarının faaliyetleri neticesinde 11 Mart 2010 tarihinde İsveç Parlamentosu (Riksdag), Ermeni iddialarını kabul eden ilk İskandinav ülkesidir. Riksdag'ın bu kararı Türkiye-İsveç ilişkilerini olumsuz etkilemiş ve Türkiye'nin bu karara tepkisi, Stockholm Büyükelçisini geri çekmek olmuştur. Riksdag, 2010 kararından önce 31 Mart 2000 tarihinde Ermeni iddialarını içeren bir raporu kabul etmiştir. İsveç Parlamentosu'nun Dış ilişkiler Komisyonu tarafından hazırlanan bu raporda 1915 yılında Ermenilere soykırım yapıldığı iddia edilmişti. Ayrıca raporun son cümlesinde soykırım iddialarının daha açık bir şekilde ele alınmasının Kafkasya'da istikrar ve gelişmeye büyük katkı sağlayacağına vurgu yapılmıştır! 31 Mart 2000 tarihinde alınan bu karar on yıl sonrası için önemli bir temel teşkil etmiştir. İsveç'teki çeşitli diasporaların faaliyetleri neticesinde Riksdag, 130'a karşı 131 oy ile "Ermeni, Süryani/Asuri/Keldani ve Pontus Rum soykırımını" kabul etmiştir. İsveç'teki Ermeni nüfusunun az olmasına rağmen, Ermeni diasporasının faaliyetleri 1. Dünya Savaşı sırasında başlamış ve 2010 yılında somut bir hal almıştır. Bu karar İsveç'te yaşayan (115.000) Türkiye kökenli insanları olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Ermeni Tehcirinin 2015 yılında yüzüncü yılına girmesi hasebiyle Ermeni ve Süryani diasporası da İsveç'teki faaliyetlerini hızlandırmış gerek basın-yayın yoluyla gerekse de siyasi propaganda ile Türkiye'ye sözde soykırım kararı kabul ettirilmek istenilmektedir. Bu çalışmada İsveç'teki diasporaların 2010 yılından 2015'e kadar faaliyetleri ele alınarak bu durumun Türkiye-İsveç ilişkilerine yansıması ele alınacaktır.
Anahtar Kelimeler: İsveç, Türkiye, Süryani, Parlamento, Ermeni.

ABSTRACT
As a result of Armenian and Syrian diaspora activities in Sweden, Sweden parliament has been the first Skandinavian country that accepted the claims of Armenian genocide, 11th March 2000. This decision of Riksdag has affected negatively Turkey-Sweden relationship

* Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Türk-Ermeni İlişkileri Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nce 6-8 Mayıs 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilen "Sevk ve İskân Kanunu'nun 100. Yılında II. Uluslararası Türk-Ermeni İlişkileri ve Büyük Güçler Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Okutman, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü, Karaman. kucukevren@gmail.com
*** Doktora Öğrencesi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum. burak_kazan1453@gmail.com

and Turkey has showed its reaction drawing back Stockholm ambassador. Before 2010 decision, Riksdag has accepted a report including Armenian claims on 31th March, 2000.ln this report that prepared by Foreign Relationship Commission of Sweeden Parliament, The Genocide of Armenian in 1915 has been claimed. By the last sentence of this report, it is emphasized that considering genocide claims more clearly will provide a big contribution to development and stability in Caucasia. This decision, reached on 31th March, 2000 has constituted an important basis for next ten years. As a result of various diasporas' activities in Sweeden, Riksdag has accepted "The Genocide of Armenian/Syrian/Assyrian/Keldani/Pontus Rum" with 131-130 votes. Although Armenian residents in Sweden were little in number, Armenian diasporas' activities has started during World War l and has become cocrete in 2010. This decision has effected negatively Turkey origin people (115.000) living in Sweeden. ln 2015 because of hundreth anniversary, Armenian-Syrian diasporas have accelerated activities in Sweden and aimed to acceptance of Genocide decision bu Turkey through both press-broadcast and politic propagandas. ln this study, the activities of diasporas in Sweeden from 2000 to 2015 and its reflection to Turkey-Sweeden relationships will be considered.
Keywords: Sweden, Turkey, Syrian, Parliament, Armenian.

İskandinav ülkeleri içinde İsveç önemli bir yer teşkil etmektedir. Gerek ekonomik yapısı ile gerekse de nüfus oranıyla diğer İskandinav ülkelerini geride bırakmaktadır. İsveç demokrasi ve insan hakları konularında da oldukça hassas bir politika izlemektedir. Ayrıca Napolyon Savaşları'ndan itibaren "geleneksel tarafsızlık politikasını" büyük bir hassasiyetle uygulamaktadır. İsveç'in demokratik ve özgürlükçü bir yapıya sahip olmasından dolayı ülkede yaşayan azınlıklıkların da rahat bir şekilde örgütlenmesini sağlamıştır. Nitekim İsveç'te yaşayan Ermeniler ve Süryaniler Türkiye karşıtı politikalar yürütmek konusunda oldukça rahat hareket etmişlerdir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinde Ermeni diasporası yaptığı çalışmalar ile ülke parlamentolarında 1915 olaylarını soykırım olarak kabul ettirme politikası yürütmüştür. Ermeni diasporasının -nüfusu az olmasına rağmen- güçlü olduğu ülkelerden biri de İsveç'tir. 2014 verilerine göre İsveç nüfusu 9.573.466, İsveç'teki Ermeni nüfusu 5.000, (http://worldpopulationreview.com/countries/sweden-population/; www.armeniadiaspora.com/population.html) iken Türkiye kökenli göçmen nüfusu ise 115.000 civarındadır. (T.C. Dışişleri Bakanlığı, http://www.mfa.gov.tr/turkiye-isvec-siyasi-iliskileri.tr.mfa) Buradaki Ermeni nüfusunun büyük bir kısmını Ermenistan ve Ortadoğu'dan gelen Ermeniler oluşturmaktadır (Bozkuş 2011: 224).

İsveç Parlamentosu'nun (Riksdag), 29 Mart 2000[1] tarihinde kabul ettiği ve İsveç Dışişleri Komisyonu'nun hazırladığı raporda 1915 yılında *"Ermenilere yapılan soykırımın tanınması ve resmi açıklamasının önemli ve ge-*

[1] 29 Mart 2000 tarihinde kabul edilen kararın tam metni Bkz. Ek-4.

rekli olduğu" vurgulanmaktaydı. Rapor 1985'te BM'nin ve AP'nin Ermeni halkına karşı yapılan sözde soykırımı kabul ettiğini iddia etmekteydi. Ermeni diasporaları, parlamento kararlarında soykırım iddialarını güçlendirmek için Birleşmiş Milletlerin 1985 yılında sözde Ermeni soykırımını tanıdığını iddia etmektedir. 1985 yılında İngiliz hukukçu Benjamin Whitaker, Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması konusunda Birleşmiş Milletlerin, Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu için hazırladığı raporda sözde Ermeni Soykırımı'na da yer vermişti. Whitaker Raporu'nun içinde sözde Ermeni soykırımından bir cümlede bahsedilmiş ardından da dipnotta: "en az bir milyon muhtemel Ermeni nüfusunun yarısından fazlası öldürülmüştür" ifadesine yer verilmiş ve başvuru için bazı kaynaklar referans olarak gösterilmişti. Alt komisyonda yapılan oylamada 14 lehte, 1 aleyhte ve 4 çekimser oyla rapor kabul edilmişti. Fakat Türkiye'nin itirazları üzerine Whitaker Raporu, BM Genel Kurulu'na gelmemiş ve işleme konulmayarak sadece "raporun not edildiği" belirtilmişti. Dolaysıyla BM'nin Ermeni soykırımını kabul ettiğini söylemek mümkün değildir. Ayrıca Alt Komisyon'da Whitaker'in raporu Ermeni meselesi için oylanmamıştı. Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması ile ilgili genel bir rapor hazırlanmıştı. Nitekim diasporaların, raporun içinde geçen bir cümleyi adeta cımbızlayıp Türkleri soykırımla suçlaması ve BM'nin kararı kabul ettiğini iddia etmeleri gerçeği yansıtmamaktadır.[2] (Raporun tam metni için Bkz. http://www.preventgenocide.org/prevent/UNdocs/whitaker/section2.htm; Akçam: 2014; Ayın Tarihi, 30 Ağustos 1985).

İsveç Dışişleri Komisyonu kararın devamında Türkiye'nin açıkça bu 'gerçeği' kabul etmesiyle, Türkiye'nin demokratik kimliğinin güçleneceği görüşünü savunmuştu. Karar ayrıca Ermeni halkına karşı gerçekleşen soykırımın tarafsız ve bağımsız olarak uluslararası düzeyde araştırılmasının önemine değinmişti. Kararda 1915 olaylarının tarihsel anlamı ve bu olayların açıklığa kavuşmasının bundan sonra daha da artacağını ve bu gelişmelerin kabulünün Kafkasya'da ilerleme ve istikrar için önemli olacağını vurgulamaktaydı. Riksdag'daki Dışişleri Komisyonu'nda kararın çıkmasında Ermeni kökenli milletvekili Murad Artin'in aktif rolü olmuştu. (Laçiner 2013: 454, Karagül 2003: 188-189.) 29 Mart'ta alınan bu kararda sadece 1915 Ermeni olaylarına yer verilmiş fakat 2010 yılında bu karar genişletilerek diğer azınlıkları da kapsamıştı. Her ne kadar komisyon raporunda Kafkasya istikrarını ifade etse de aradan on yıl geçmesine rağmen Türk-Ermeni ilişkilerinde somut anlamda olumlu bir gelişme yaşanmamış aksine Kafkasya'da Ermenistan-Azerbaycan çatışması artmıştır.

[2] Avrupa Parlamentosu Siyasi Komisyonu, Brüksel'deki toplantıda, 'Ermeni meselesine siyasi çözüm' isimli, Belçikalı parlamenter Van de Meulebroucke tarafından hazırlanan raporu geri çevirmişti. Fakat daha sonra tekrar gündeme gelen rapor Avrupa Parlamentosu Siyasi Komisyonu'nda oylanarak 19'a karşı 20 oyla reddedilmişti. (Ayın Tarihi, 22 Ocak 1986, 26 Haziran 1986)

29 Mart 2000 tarihinde alınan karardan sonra İsveç'teki Ermeni iddiaları gün geçtikçe artmış bu durum Türkiye-İsveç ilişkilerine olumsuz yansımıştı. Örneğin Şubat 2002'de resmi bir kuruluş olan İsveç Enstitüsü'nün hazırladığı tanıtım kitapçığının İzmir'de İsveç İş Kültür Günü'nde dağıtılması ve ardından gelen tepkilerle Ermeni sorunu yeniden gündeme gelmişti. İsveç'i tanıtan ve önsözünü de İsveç Başbakanı Göran Persson'un yazmış olduğu "Sverige och Turkiet"[3] adlı tanıtım kitapçığında Türkiye hakkında bilgilere yer verilmişti. Kitapçıkta Ermeni sorunu konusunda ise oldukça iddialı cümlelere bulunmaktaydı. Tanıtım kitapçığında vatana ihanet ve casuslukla suçlanan Ermenilerin Türkler ve Kürtler tarafından katledildikleri ve göçe zorlandıkları, toplam 1 ile 1,5 milyon Ermeni'nin çatışma ve toplu kıyım sırasında öldüğü iddia edilmekteydi. Kitapçıkta, 1915 olaylarından Türkiye'nin sorumlu tutulamayacağına dair İsveç Parlamentosunun açıklaması da yer almıştı. Her ne kadar İsveç Enstitüsü tarafından basılsa da kitapçıkta yer alan bilgiler İsveç İstanbul E. Başkonsolosu Kaj Falkman'a aitti. Aslında Falkman, daha önce (2001'de) "Türkiye/Uç Beyi" (Turkiet/ Gränsfursten) adlı kitabında aynı bilgilere yer vermişti. Fakat aynı bilgi ve düşüncelere hazırlamış olduğu "Sverige och Turkiet" adlı kitapçıkta da kullanınca gerek İş adamları gerekse basın tarafından sert bir dille eleştirilmişti. İsveç ile yaşanan bu krizden sonra gerginleşen ilişkiler, İsveç Parlamentosu'nun Dışişleri Komisyonunca 20-21 Mart 2002 tarihinde hazırlanan raporla başka bir sayfa açılmıştı. Bu raporun Türkiye bölümünde yer alan 1915-1918 yıllarında Ermenilerin soykırıma uğramadığına ilişkin kararı kabul etmesiyle yeni bir boyut kazanmıştı.

Bu anlamda 2000 yılında kabul edilen Ermenilerin soykırıma uğradığına ilişkin karar, 1985 BM kararına yapılan atfın yanlışlığını açıklamıştı. Ancak Dışişleri Komisyonu Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1948 BM Soykırım Sözleşmesi yürürlükte olsaydı, Ermenilerin başına gelenler muhtemelen bir soykırım olarak görülecekti değerlendirmesine de yer vermişti. (Sverige och Turkiet, 2002: 3-5; Falkman 2001: 58-75; Karagül:188-189; Milliyet: 02.02.2002.) Türkiye-İsveç ilişkileri 1915 olayları ile ilgili olarak inişli-çıkışlı bir yol izlemişti. Fakat İsveçli parlamenterlerin açıklamaları ve alınan kararlara rağmen Türk-İsveç siyasi ve ekonomik ilişkilerini olumsuz etkilememişti.[4]

A) Tasarının İsveç Parlamentosunda Ele Alınması

Ermeni iddiaları, 1965 yılından itibaren dünyanın çeşitli parlamentolarında tartışılmış ve Türkiye aleyhinde kararların çıkmasına neden olmuştu. Bu ülkelerden biri de İskandinavya'nın en demokratik ve güçlü devleti İsveç idi. Diasporaların iddiaları Mart 2010 tarihinde Riksdag'ın gündemine gelmişti. Karar öncesinde Sosyal Demokrat Parti, Sol Parti ve Çevre Partisinin

[3] Kitapçık için Bkz. Ek-2.
[4] Türkiye-İsveç ithalat-ihracat oranları için Bkz. Ek-1.

desteklediği öneriyle ilgili olarak açıklama yapan Türkiye'nin Stockholm Büyükelçisi Zergün Korutürk, *''Bu öneri, İsveç Parlamentosunda bulunan ve çeşitli partilere mensup milletvekilleri tarafından 2008 yılında hazırlandı. Meclis iç tüzüklerine göre, yeni seçimden önce meclise sunulan bütün tasarı ve öneriler meclis genel kuruluna getiriliyor ve görüşülüyor. Bu tasarı da 2008 yılından bu yana bekleyen bir öneri''* demişti. Hükümet ortağı sağ blok partilerinin öneriye karşı çıktığını hatırlatan Büyükelçi Korutürk, *''Sol Partiler öneriye sahip çıkıyor ve destekliyorlar''* diye konuşmuştu. Önerinin kabul edilmesi halinde iki ülke ilişkilerinin zarar göreceğini kaydeden Korutürk, önerinin Meclis genel kurulundan geçeceğini sanmadıklarını, ancak riskli bulunduğuna dikkat çekmişti (http://www.avim.org.tr/yorumnotlarduyurular/tr/ermeni-iddialari-isvec-meclisinde/177).

İsveç'teki Ermeni diasporası çalışmalarını uzun süre devam ettirmiş ve bu çalışmalarının meyvesini 2010 yılında somut bir şekilde almıştır. Riksdag, 1915 Olaylarını, soykırım olarak kabul eden karar tasarısını (2 Ekim 2008 tarihinde hazırlanmıştı) oylamaya sunmuştu. Sağ parti milletvekillerinden bazıları İsveç Meclisinin uluslararası bir mahkeme olmadığını kaydederek, öneriye karşı çıkmışlardı. Oylama öncesinde Çevre Partisi'nden milletvekili olan Mehmet Kaplan da Riksdag'da şu konuşmayı yapmıştı: *"Önemli olan burada alacağımız karar, bu meseleyi nasıl etkileyecek, soruna çözüm getirecek mi? Olaya olmuş ya da olmamış diye bakmak yerine sonrası ne olacak, ona bakmak önemli. Türkiye'de şu anda bir taş yuvarlanmaya başladı. Yavaş yavaş artık insanlar görüşlerini açıklayabiliyor. Cesaretle tartışabiliyor. Bu taşı çıkarmamalıyız. Türkiye'de bu gelişmeleri düşünmemiz gerekiyor. Türkiye'deki son gelişmeleri zorlaştırmayalım"* diyerek tasarı aleyhinde oy kullanılmasını istemişti. İsveçli milletvekilleri oylama öncesi 6 saat süreyle tasarıyı tartıştı. 11 Mart 2010[5] tarihinde yapılan oylamaya 88 vekil katılmamış fakat 130 milletvekili aleyhte, 131 milletvekili lehte oy kullanmıştı. İsveç Parlamentosundaki 4 Türkiye kökenli milletvekilinden 3'ü kabul oyu verirken Mehmet Kaplan ise tepki amacıyla oylamaya katılmamıştı. Sosyal Demokrat Parti'nin Genel Sekreteri İbrahim Baylan ile aynı partiden Yılmaz Kerimo ve Halk Parti'den Gülan Avcı "soykırım tasarısı"na "evet" oyu kullananlardandı. Süryani kökenli Yılmaz Kerimo ve İbrahim Baylan ile Kürt kökenli Gülan Avcı önergeyi desteklemiş ve tanınması yönünde oy kullanmıştı. Türk kökenli Mehmet Kaplan tasarının meclisten geçmesi sonrasında şu açıklamayı yapmıştı: *"Tasarıya başından beri karşı çıktım. Genel kuruldaki konuşmada da tepkimi dile getirdim. Çok üzgünüm."* Tasarıyı kesinlikle desteklemediğini vurgulayan Kaplan, *"Kerimo, Baylan ve Avcı ise önergenin tanınmasını istediler. Sağ bloktan sol bloka geçenler oldu. Muhalefet blok halinde hareket ediyor. Ret oyu kullanmak isterdim ama blok kararı olduğu için oylamaya katılmadım"* açıklamasını ilave etmişti. Riksdag'da

[5] Kararın tam metni için Bkz. Ek-5.

kabul edilen karar üç sayfadan oluşmaktaydı. Metne konu olan maddeler şunlardı:

1- Parlamento, İsveç'in Ermeniler, Asuriler/Süryaniler/Keldaniler ve Pontus Rumları'nın uğradığı soykırımı kabul ettiğine ilişkin kararını hükümete bildirir.

2- Parlamento, Hükümete 1915'te Ermeniler, Asuriler/Süryaniler/Keldaniler ve Pontus Rumları'nın uğradığı soykırımın, AB ve BM çevrelerinde uluslararası alanda kabulü için gayret gösterme çağrısında bulunur.

3- Parlamento; Hükümeti, Türkiye'nin 1915'te Ermeniler, Asuriler/Süryaniler/Keldaniler ve Pontus Rumları'nın uğradığı soykırımı tanıması için girişimde bulunmaya davet eder. (http://www.genocidemuseum.am/eng/Sweden_Parliament_Resolution.php 11 Mart 2010; Ünal 2011: 316; Hazal Ateş 13.3.2010; Bugün 12 Mart 2010).

Riksdag'ın kabul ettiği tasarıyı özetleyecek olursak: 1.500.000 Ermeni, 250,000 ile 500,000 Süryani/Asur/Keldani ve 350,000 Pontus Rum'unun öldüğü veya yok edildiği ve Mustafa Kemal önderliğinde Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile ülkede yaşayan azınlıkların binlerce yıldır yaşadıkları bölgelerden gönderildikleri iddia edilmişti. Kararda 1915 Olaylarının "İkinci Holocaust" olduğu bilgisine yer verilmiş ve diğer ülkelerin parlamento ve kuruluşlarının sözde soykırım kararları da referans olarak yer almıştı. Referans olarak I. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'deki İsveçli görevlilerinin raporlarına ve anılarına yer verilerek soykırım tezi desteklenmeye çalışılmıştı. Görevliler, İsveç'in İstanbul'daki Elçisi Per Gustaf August Cosswa Anckarsvärd, İsveç Askeri Ataşesi Af Wirsén ve İsveçli misyonerlerin (Alma Johansson, Maria Anholm, Lars Erik Högberg, E. John Larson, Olga Moberg, Per Pehrsson) Ermeniler hakkındaki ifadelerine yer verilmişti. Ayrıca Hrant Dink cinayeti ve Türk Ceza Kanunun 301. maddesine de yer verilerek Türkiye antidemokratik olarak suçlanmıştı. (Swedish Parliament Resolution 11 Mart 2010) Her ne kadar İsveç Parlamentosu, Ermeni tasarısını kabul ederek Osmanlı Devleti'nin soykırım yaptığını belirtse de 1915 Olayları BM'nin Soykırım tanımına girmemekteydi. Ayrıca kararda sözde Pontus Rum soykırımına yer verilerek Rumların zorunlu göçe tabi tutulduğu bilgisine yer verilmişti. Fakat Türkiye ve Yunanistan aralarında yaptıkları anlaşma çerçevesinde karşılıklı olarak nüfus mübadelesi yapmıştı. Hatta söz konusu mübadele komisyonunda İsveçli diplomatlar da yer almıştı. Alınan kararda İsveçli diplomatların Ermeniler hakkında kullandıkları ifadelerin soykırım tezini güçlendirdiği bilgisine de yer verilmişti. Hâlbuki 1915 Olayları'nın soykırım olmadığı ünlü İsveçli Seyyah Sven Hedin, (Küçük 2014: 347-358) İsveçli Dragoman Johannes Kolmodin, İsveç İstanbul Elçisi Gustaf Wallenberg gibi görevliler raporlarında ve eserlerinde detaylı bir şekilde anlatmaktaydı.

İsveç Parlamentosu, diğer parlamento kararlarından farklı olarak Ermenilerden başka Asuri/Süryani/Keldani ve (Yunanistan'ın talebi olmamasına rağmen) Pontus Rumlarına da soykırım yapıldığına vurgu yapmıştı.

Hâlbuki İstanbul'da bulunan İsveçli Dragoman J. Kolmodin Batı Anadolu'da yapılan katliamlar için 23 Ekim 1921'de yazmış olduğu mektupta şu ifadelere yer vermişti: *"Osmanlı Devleti'nin talebi üzerine Marmara Denizi'nin güneyinde Yunan işgali altında olan bölgeleri ziyaret eden, Türk yanlısı olmayan, Müttefik araştırma komisyonu ve onlara, (Uluslararası Kızıl Haç'dan eşlik eden bir delege* Mr. Maurice Gebri), *Yunan askeri otoritelerinin sistematik ve kasıtlı olarak Türkleri imha etmeye çalıştıkları sonucuna varmıştı. Eğer adil olmak gerekirse, Yunanlıların bu yaptıkları, Türklerin Ermenilerle ilgili suçlamalarından çok daha önemli bir durumdur. Türkler ülkelerini Ruslara karşı savunmuşlardır ve bu sırada belki, vatan sevgisi eksik olduğu ve ordunun arkasından düşmanla işbirliği yaptığı şüphelenilen, yurtsever olmayan bir ahali unsuruna karşı durumun gerektirdiğinden daha fazla şiddet kullanmış olabilirler."* Devamında yaşanan katliamları Ortaçağ'da yaşanan olaylara benzetmişti: *"Yunanlılar, yabancı bir toprağa fethedenler olarak gelmişler ve kendilerini, fetih ettikleri yerdeki halkı büyük ölçüde katletmeye izinli görmüşlerdir. Böylesine bir tuhaflığın benzeri ancak Ortaçağ Bizans tarihinde bulunabilir. Eğer kendilerini medeniyetin dışında bir yere yerleştirmiş bir halk varsa, diyebilirim ki onlar şu anda Yunanlılardır."* (Kahle, 2006: 54-55; Yurdusev 2007: 178),

İsveç Parlamentosu'nda sözde Ermeni soykırım kararının yanında kabul edilen bir diğer soykırım kararı da Seyfo'dur. (Süryanilerin 1920'lerdeki faaliyetleri için Bkz. Edmonds 1957: 387-434) İsveç'te yaklaşık 120.000 Süryani yaşamaktadır. Yurtdışında yaşayan Süryanileri bir arada tutmak için diaspora tarafından bir soykırım miti olan "Seyfo" inşa edilmeye çalışılmaktadır. Seyfo kelimesi Süryanice ve Arapçada "seyf" kelimesinden hareketle 'kılıç' anlamına gelmektedir. Süryani diasporası, Seyfo tabirini 1915 yılında Mardin-Midyat bölgesinde yaşandığı iddia edilen olaylar için kullanmaktadır. Bu tabire 1990'lardan sonra başta İsveç olmak üzere bazı Avrupa ülkelerinde yaşayan Süryani araştırmacıların çalışmalarında yer almıştı. Seyfo tabirini savunanlar: *"1914-1920 yılları arasında Kuzey Mezopotamya'daki Süryani nüfusu Osmanlı (Türk ve Kürt) birlikleri tarafından zorla göç ettirildi ve öldürüldüler. Toplam ölü sayısı konusunda eş zamanlı raporlarda 500.000 rakam yer almakla birlikte son tahminler 750.000 - 1.000.000 arasında olduğu belirtiliyor. Süryani/Arami Soykırımı Ermeni ve Yunan (Pontus) soykırımlarıyla benzer kontekst ve döneminde gerçekleştirildi. Süryani Soykırımı İttihat ve Terakki yönetimi tarafından uygulanan sistematik bir katliam ve soykırım'dır ve bu durum Osmanlı devletinin devamı olan Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmalıdır*" iddiasında bulunmaktadır.[6] (Öz-

[6] İsveç'te yaşayan en büyük Süryani toplumu, Türkiye –Mardin, Midyat ve çevre köyler-'den gelen Yakubilerden oluşmakta ve İsveç'in çeşitli bölgelerine dağılmışlardır. Fakat yoğun olarak Södertleje'de yaşamaktadırlar. Süryaniler, İsveç'te de eski toplumsal örgütlenmeleri de devam ettirmişlerdir. Fakat Süryanileri temsil eden Kilise ile Ulusal dernekler arasında bir mücadele ve anlaşmazlık da söz konusudur (Özdemir 2009: 112-167).

demir 2009: 112-167; http://www.gundem.be/tr/belcika/suryani-anitimeselesi).

İsveç'teki Seyfo Center Başkanı Sabri Atman da aynı iddiaları taşımaktadır. Süryanilerden Mıtran Hazail Soumi, Sabri Atman'ın görüşlerine katılmamakta ve Süryanilere soykırım yapılmadığını özellikle (2007'de) vurgulamıştı. Fakat Seyfo Center yapmış olduğu çalışmalar ile Amerika'nın çeşitli eyaletlerinde, Ermenistan, Avustralya, Fransa ve Yunanistan'da 1915 Olaylarına atfen soykırım anıtlarının dikilmesini sağlamıştır. Özellikle Ermeni ve Rum diasporalarının da desteğini alan Seyfo Center, yapmış olduğu açıklamalarda amaçlarının Türkiye'de soykırım anıtı dikmek ve Türk Hükümeti'ne soykırım kararını kabul ettirmek olduğunu belirtmektedir. Süryaniler, İsveç'te güçlü bir diasporaya sahipti ve İsveç Parlamentosu'nda Süryani kökenli siyasetçiler yer almaktaydı. Bu da 2010 yılında sözde Ermeni soykırımı yanında Asur/Süryani/Keldani ve Pontus Rum soykırımlarının da kabul edilmesini sağlamıştı. Böylece İsveç, dünyada Süryani soykırımını tanıyan ilk devlet oldu. Ardından da Ermenistan, Hollanda ve Belçika Flaman Parlamentosu Süryani soykırımını tanımıştır. Ermeni soykırımı iddiaları yanında Süryani, Pontus Rum iddiaları da günden güne artmaktadır. Özellikle adı geçen diasporalar, Türkiye karşısında birlikte hareket ederek çeşitli parlamentolarda üçlü (Ermeni, Süryani ve Pontus Rum) soykırım kararının çıkması için yoğun faaliyet yürütmektedir. Diasporaların bu birlikteliği ve "başarısı" ilk olarak İsveç'te gerçekleşmiş ardından diğer parlamentolarda da somut bir şekil almaya başlamıştır.

B) İsveç Parlamentosu Kararı Sonrasında Türkiye'den Tepkiler

İsveç Parlamentosunda, 11 Mart 2010 tarihinde 1915 olaylarına ilişkin Ermeni iddialarının tanınmasını öngören tasarının bir oy farkla kabul edilmesinden sonra İsveç'in Ankara Büyükelçisi Christer Asp, Türk Dışişleri Bakanlığına çağrıldı. Büyükelçi Asp, Bakanlık çıkışında yaptığı açıklamada, görüşmede karara ilişkin İsveç Hükümeti'nin tutumunu anlattığını ve demokratik kurumların kendi kararlarını kendilerinin aldığını, ancak hükümet olarak şimdiye kadar izledikleri politikanın değişmediğini kaydetmiştir. Asp, *"Soykırım konusunda Türkiye'nin tezine katılıyoruz, son sözü tarihçilerin söylemesi gerektiğini düşünüyoruz. Parlamentolar, doğru değil, siyasi kararlar alıyorlar*" demişti. Tasarının kabul edilmesinin ardından Türkiye'nin İsveç Büyükelçisi Zergün Korutürk de istişarelerde bulunmak üzere Türkiye'ye çağrılmıştı. Korutürk, İsveç'in seçim atmosferine girdiğini belirterek, *"Bunun çok büyük bir hata olduğunun bilincindeyseler bunu telafi edecek yöntemleri de bulmaları da lazım*" açıklamasına yer vermişti. İsveç parlamentosunda kararın kabul edilmesi üzerine Türk devlet adamları ve sivil toplum kuruluşları art arda açıklama yaparak İsveç Parlamentosunun almış olduğu kararı kınamıştı. (Ayın Tarihi: 11-12 Mart 2010; Radikal: 11.3.2010; Radikal: 13.3.2010)

Başbakanlıktan yapılan Hükümet Açıklaması ise *"İsveç Parlamentosu'nda Osmanlı'nın son döneminde bazı halklara soykırım yapıldığına dair bir önerge kabul edilmiş olmasını esefle karşılıyoruz. Kararı şiddetle kınıyoruz. Büyük yanlışlarla malul bu kararı hükümetimiz reddetmektedir. Kararın İsveç'te 2010 Eylül ayında düzenlenecek seçimlere yönelik bazı siyasi çıkar hesapları yapılarak alındığı aşikârdır. Bu önerge, Türkiye-İsveç arasındaki yakın işbirliğine ve dostluğa yakışmamıştır"* ifadelerine yer verilmişti. (Milliyet: 12.3.2010)

Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan kararı sert bir dille eleştirmiş ve tepkisini İsveç'e yapacağı ziyaret programını iptal ederek belirtmişti. Erdoğan açıklamasında şu sözlere yer vermişti: *"Türkiye İsveç ilişkilerine maalesef gölge düşürmüştür. Bundan 95 yıl önce olmuş, mahiyeti, nedenleri, sonuçları hatta mağdurları dahi tam olarak aydınlığa kavuşmamış, tarihin ve tarihçilerin konusu olması gereken bu meselenin adeta bir tehdit gibi çeşitli ülkelerde Türkiye'nin karşısına çıkartılmasını son derece insafsız ve izansız bir girişim olarak görüyorum. Türkiye bu oldubittilere, bu art niyetli girişimlere, bu sorumsuz durumlara pabuç bırakmayacaktır. Türkiye, bu tehditlere boyun eğmeyecek kadar büyük bir ülkedir. Tarihi tarihçilere bırakmayanlara, arşiv belgelerinden kaçıp ayak oyunlarıyla Türkiye'yi rencide etmeye çalışanlara da asla prim vermeyeceğiz. Önümüzdeki salı ve çarşamba günkü İsveç'e yapmayı planladığım ziyareti* (Türkiye-İsveç Hükümetler arası Birinci Zirvesi) *iptal ettim. Türkiye'ye yönelik bu tür art niyetli yaklaşımlar karşısında kararlılığımızdan taviz vermeyeceğimizi de ifade ediyorum. Bu ve benzeri gelişmeler bizim azmimizi, kararlılığımızı asla etkileyemez. Ne yaparlarsa yapsınlar. Türkiye büyüyecek. Türkiye barış için adalet için, demokrasi ve insan hakları için çarkını ısrarla sürdürecektir."* (Milliyet: 13 Mart 2010)

Dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de yaptığı açıklamada, *"Bu kararların nasıl alındığını biz çok iyi biliriz. Bizim nezdimizde hiçbir itibarı yok"* şeklinde tepki göstermişti. Gayri resmi Dışişleri Bakanları toplantısı için Finlandiya'nın Lapland bölgesinde bulunan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, İsveç Parlamentosunda Ermeni tasarısının görüşülüp bir oy farkla kabul edilmesinin ardından İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt ile bir araya gelerek yaptığı açıklamada, *"Bu karar bizim açımızdan büyük bir hatadır, prensip olarak kabul etmemiz mümkün değildir"* ifadelerini kullanmıştı. Parlamentoların tarihi olaylarla ilgili bu tür kararlar almasını kabul edemeyeceklerini belirten Davutoğlu, *"Eğer parlamentolar böyle bir şey yapmaya kalkarsa, siyasi olduğu kadar entelektüel olarak da bir kaos ortaya çıkar. Tarihin bu şekilde siyasileştirilmesi, toplumlarımız için büyük sorunlara neden olur"* açıklamasını yapmıştı. Dönemin Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek ise *"Bizim tarihimizle bir sıkıntımız yok. Tarihimizle her zaman yüzleşmeye hazırız"* devamında "*izansız, hasmane, barış sürecine katkı vermek yerine barış sürecini tıkayan, normalleşmeyi engelleyen"* tasarıların çok doğru olmadığını belirtip, *"Bize düşen, olup biteni soğukkanlı bir şekilde düşünmektir.*

Tepkisel yaklaşımlar her zaman doğru sonuç çıkarmaz" sözlerini açıklamasına ilave etmiştir. (Ayın Tarihi: 13 Mart 2010; Ayın Tarihi: 12 Mart 2010)

Oylamadan sonra Türk Basını ise manşetlere şu şekilde yer vermiştir: Vatan – "Yine bir oy farkla," Taraf – "İsveç 'soykırım' dedi, Erdoğan gitmeyecek," Hürriyet – "Soykırıma 1 oy da İsveç'ten," Sabah – "Hoppala! İsveç yeni soykırımlar icat etti," Milliyet - 'Soykırım'a İsveç'ten de evet çıktı", Habertürk –"Daha da İsveç'e gitmem," Akşam – "Bu kez İsveç bir oy farkla 'soykırım' dedi." Radikal – "İsveç 'soykırım' dedi", Cumhuriyet – "İsveç de 1 oyla", Zaman – "İsveç de Ermeni tasarısını kabul etti, elçi çağrıldı" (T24: 2010).

İsveç Parlamentosu'nun kararı üzerine Türkiye'deki siyasi partiler de sert tepki göstermişlerdi. Parti grupları adına söz alan milletvekilleri İsveç'in almış kararı şiddetle reddettiklerini ayrı ayrı ifade etmişti. Mehmet Şandır (MHP): *"Bu kararı Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak şiddetle ve nefretle kınıyoruz. Soykırım, bir insanlık suçudur ve asla Türk milletine yakıştırılamaz. Bu suçlamayı bizim milletimize yapanlara bu suçu iade ediyoruz. Değerli milletvekilleri, bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ortaya bir tepki, ortak bir tepki koymamız gerekiyor. Milletin Meclisinde, milletimizin geçmişine, milletimize hakaret edilmesini geçiştiremeyiz. Bu konuda Hükümet Meclise bilgi vermelidir. Bunun arkasının geleceği görülmektedir. Bir genel görüşme açılarak bu çok önemli konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinin ortak bir kararını tüm dünyaya ilan etmemiz gerekmektedir. Değerli milletvekilleri, Türk milletinin hukukunu, onurunu korumak hepimizin görevidir ama öncelikle milletin iradesinin emanet edildiği siyasi iktidarın görevidir. Bu sebeple, Hükümeti, dış politikasını sorgulamaya, değiştirmeye, gerçekten onurlu Türk milletine, Türkiye Cumhuriyeti devletine yakışır bir dış politika takip etmeye de davet ediyorum. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak Türk milletine hakaret mahiyeti taşıyan İsveç Parlamentosunun aldığı bu kararı tekrar şiddetle ve nefretle kınıyor, bu kararı alanlara bu insanlık suçunu iade ettiğimizi buradan yüksek sesle sizler adına da ifade ediyorum."* Şandır, soykırımın bir insanlık suçu olduğuna fakat bu suçu Türk milletine yakıştırılamayacağını vurguladıktan sonra ana muhalefet partisi adına söz alan K. Kemal Anadol (CHP): *"İsveç Parlamentosu, seçimlerden önce aceleye getirerek 2008'de hazırlanan ve Türkiye'yi Ermeni soykırımı suçuyla itham eden tasarıyı 1 oy farkla kabul etmiş durumdadır. Türkiye'yi bu konuda kınamaya kimsenin hakkı yoktur, haddi de değildir ancak İsveç'in hiç yoktur. İkinci Dünya Savaşı'nda komşusu Norveç'i işgal etmesi için Hitler ordularına koridor açan İsveç'in ve onun Parlamentosunun böyle bir karar alma hakkı yoktur. Dolaylı biçimde İkinci Dünya Savaşı'ndaki Yahudi soykırımına ortak olan bir devlettir İsveç"* ifadelerine yer vermişti. Anadol, İsveç'in İkinci Dünya Savaşı'nda izlemiş olduğu Alman yanlısı politikasına vurgu yaparak Nazi soykırımında dolaylı da olsa rolü olduğunu ve Türkiye'yi soykırım ile suçlamaya hakkının olmayacağını ifade etmiştir. İktidar partisi adına söz alan Nurettin Canikli (AKP) ise *: "İsveç Parlamentosunun aldığı bu kararı lanetliyoruz, telin*

ediyoruz, reddediyoruz, kınıyoruz. Türk milleti bunu hak etmiyor. Bunu, hepimiz, bütün dünya esasında çok net olarak biliyor çünkü geçmişinde insanlık suçu konusunda en temiz sayfaya sahip olan milletlerden bir tanesi Türk milletidir… Türk milletinin mazisi tertemizdir bu konuda, hiç kimse aksini söyleyemez. Alınan kararlar siyasi kararlardır. Benzer kararlar geçmiş dönemlerde, farklı parlamentolar tarafından, farklı ülkelerin parlamentoları tarafından alındı ama bunların hiçbir geçerliliği yoktur; hiçbir hukuki geçerliliği yoktur, ahlaki geçerliliği yoktur; bilimsel geçerliliği yoktur. Hiç kimsenin morali bozulmasın…" ifadeleri ile İsveç parlamentosunun almış olduğu kararın siyasi bir karar olduğunu ve hukuki bir niteliği olmadığına da vurgu yapmıştı (TBMM Tutanak Dergisi 11 Mart 2010: 674-676). TBMM'de yer alan üç parti (AKP-CHP-MHP) İsveç Parlamentosu'nun almış olduğu kararı sadece Ermeni soykırımı olarak algılamıştı. Hâlbuki kararda farklı etnik gruplara (Ermeni, Süryani/Asuri/Keldani ve Pontus Rum) soykırım yapıldığına yer verilmişti. Fakat siyasi partiler, diğer etnik gruplarla ilgili açıklama yapmayarak sadece Ermeni meselesine odaklanarak genel bir açıklama yapmış ve kabul edilen kararı siyasi olarak nitelendirmişlerdi.

Her ne kadar karar sonrasında Türkiye'den İsveç'e sert tepkiler verilse de İsveç Hükümeti'nin olumlu açıklamaları ve Başbakan Reinfeldt'in Türk tezini desteklemesi Türkiye-İsveç ilişkilerinin zarar görmesini önlemişti. Ermeni tasarısının İsveç'te kabulünün ardından Ankara'ya çağrılan Büyükelçi Korutürk de 18 gün sonra Stockholm'e geri dönmüştü. Korutürk, İsveç'e dönmeden önce basın mensuplarına şu açıklamayı yapmıştı: *"Türkiye'ye gelmem sonuç verdi. İsveç hükümeti tasarının arkasında olmadığını dile getirdi. 11 Mart'tan bu yana çok şey değişti. İsveç hükümeti gayet açık bir tavır koyarak bu karar tasarısının arkasında olmadığını dile getirdi. 11 Mart'ta sözde Ermeni soykırım tasarısı, parlamentodan geçti. Geçer geçmez aldığım talimat doğrultusunda derhal Ankara'ya geldim. İlk baştan itibaren İsveç hükümeti bu tasarının çok yanlış olduğunu zaten belirtmişti. Geçmemesi için de gayret göstermişlerdi. İsveç tarafından hakikaten bu konuda bizimle aynı görüşte olduklarını en iyi şekilde yansıtma yöntemiydi. 11 Mart'tan bu yana çok şey değişti. İsveç hükümeti, gayet açık bir tavır koyarak bu tasarının arkasında olmadığını dile getirdi. Geri çağrılmam amacına ulaşmıştır. Geri çağrılma, diplomaside ciddi bir tepkidir. Geri çağırılma maksadına ulaşmıştır."* Korutürk, İsveç Anayasasının dış politika görevini hükümete bıraktığını ve dolayısıyla bu kararın tavsiye niteliğinde olduğunu vurgulamıştı (Sabah: 31.3.2010; Ayın Tarihi: 30 Mart 2010). Korutürk, İsveç'e dönmeden önce Konya'nın Kulu ilçesini de ziyaret ederek İsveç Hükümetine mesaj vermeye çalışmıştır. Çünkü İsveç'te yaşayan Türk nüfusunun önemli bir kısmı Kulu'dan İsveç'e göç eden ailelerden oluşmaktaydı. Kulu, İsveç siyasi partileri için oldukça önemliydi çünkü İsveç'teki Kululu nüfus yaklaşık 50.000 olarak tahmin edilmektedir. Bu rakam siyasi partiler için önemli bir oy potansiyeli demektir. Hatta 2009 yılında İsveç Başbakanı Fredrick Reinfeldt, 2014'te de İsveç Entegrasyon Bakanı Erik Ullenhag, Kulu'yu ziyaret etmişti. Bu ziyaret-

ler de açık bir şekilde İsveç'in siyasi hayatında Kulu'nun önemini göstermektedir.

C) İsveç Parlamentosu Kararı Sonrasında İsveç Hükümeti'nin Tutumu

1915 Olaylarıyla ilgili olarak İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt, Ermeni tasarısı parlamentoya gelmeden önce şu açıklamayı yapmıştı: *"Parlamentodan geçeceğini zannetmiyorum. Bu konuyu tarihçilerin halletmesi lazım. Ama onlar da anlaşamıyorlar"*. Tasarının geçmesi üzerine Carl Bildt, parlamentonun aldığı Ermeni soykırım iddialarının tanınmasına ilişkin kararı "*Tarih siyasileştirilemez*" sözleriyle eleştirerek kararın Türkiye ile Ermenistan arasındaki uzlaşma çabalarına zarar vermesinden kaygı duyduğunu söylemişti. İsveçli Bakan, soykırım iddialarının doğru olup olmadığı konusunda ise süregelen tartışmalara taraf olmak istemediğini belirterek Türkiye ve Ermenistan'ın konuyu araştırmak üzere tarihçilerden oluşan bir kurul üzerinde anlaştıklarını hatırlatmıştır (Ayın Tarihi: 18 Şubat 2010; http://www.amerikaninsesi.com/content/a-17-2010-03-12-voa18-88922957/881747.html).

Gelen tepkiler üzerine İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt 13 Mart 2010 tarihinde Dagens Nyheter gazetesinde bir makale yayınlayarak İsveç Parlamentosu'nun hata yaptığını yazmıştı. Bildt yazısında şu ifadelere yer vermişti: *"İsveç parlamentosunun Osmanlı dağılırken yaşanan trajedileri soykırım olarak tanıması ülke içi siyasi çıkarların sonucu olsa da, Türkiye-Ermenistan ilişkileri üzerinde yaratacağı olumsuz etki göz ardı edilemez. Bu kararın İsveç toplumunda da gerginlik yaratmasından endişeliyim. Biz, Türkiye'yle Ermenistan arasında (bizim de güçlü destek verdiğimiz) normalleşme ve yakınlaşma sürecinin yanı sıra, Türkiye'de şu anda devam eden açık ve özgür tartışma ortamının bu meseleyi daha ileriye taşıyabileceğini umut ediyoruz."* (Radikal:18.3.2010. Tam metin için Bkz. Dagens Nyheter 13 Mart 2010).

Moderat Partisi'nden milletvekili Gustav Blix, "*Biz politikacılar tarih yazamayız. Oylama neticesinden büyük üzüntü duydum. Parlamenterler olarak pişmanız"* derken, Halk Partili Erik Ullenhack ise *"Soykırımı olduğuna inanıyorum ama bu konuda kararı verecek olanlar biz olmamalıydık"* şeklinde konuşmuştu (Radikal: 13.3.2010).

İsveç Başbakanı Reinfeldt, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ı arayarak, İsveç Parlamentosunda kabul edilen soykırım kararına ilişkin üzüntülerini bildirmiş ve Hükümet olarak kesinlikle paylaşmadıkları bu kararın, hiçbir yaptırım gücü olmayan, tümüyle iç politika hesaplarından kaynaklanan bir girişim olduğunu ifade etmiştir. Reinfeldt, *''Ancak İsveç-Türkiye ilişkilerini olumsuz yönde etkilemesine kesinlikle izin vermeyeceklerini, İsveç'in bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da başta AB üyelik süreci olmak üzere, Türkiye'yi her alanda desteklemeye devam edeceğini; bir oy farkla alınan bu mesnetsiz kararın bugüne kadar mükemmel seyreden ikili ilişkilerimize gölge düşürmemesi için gerekenleri yapmaya hükümet olarak*

hazır olduklarını'' ifade etmiştir. Başbakan Erdoğan da Reinfeldt'e İsveç hükümetinin kesinlikle katılmadığı bu kararı telafi edici adımlar atmasını beklediğini dile getirmiştir (Ayın Tarihi: 13 Mart 2010; Bugün:13 Mart 2010; http://swedenabroad.com).

Parlamentoda kabul edilen karardan sonra İsveç basınında çıkan ilk haberlerde, *''Türkiye ile İsveç arasında diplomatik kriz''* yorumları yer almıştı. Türkiye'nin Stockholm Büyükelçisi Zergün Korutürk'ün, İsveç'in aldığı kararı protesto etmek amacıyla Ankara'ya çağrıldığı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın da İsveç gezisinin iptal edildiği son dakika bilgisi olarak verilmişti (T24 Haber: http://t24.com.tr/haber/ermeni-basini-sirada-ingilte re-var,72303).

ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi'nde Ermeni tasarısının kabul edilmesinin, İsveçli milletvekillerini de etkilediğini belirten Çevre Partili Mehmet Kaplan *"milletvekilleri ABD'deki oylamadan etkilendi, ayrıca Eylül ayında yapılacak olan genel seçimlere yatırım yaptı"* yorumunu yapmıştır (NTV, http://www.ntv.com. tr/arsiv/id/25068293/#story Continu ed).

İsveç Meclisi'nin Ermeni iddialarıyla ilgili kararı kabul etmesine tepki gösteren İsveç'te yaşayan Türkler de başkent Stockholm'de toplanarak protesto gösterisi düzenlemişti. Stockholm'ün Sergel Torg Meydanı'nda toplanan Türkler, *"Meclis mahkeme değil, Hocalı soykırımını tanı, meclisin kararını kabul etmiyoruz"* pankartları taşımıştı. İsveç Türk İşçi Dernekleri Federasyonu, İsveç Türk Gençlik Federasyonu, Türk Kadınlar Federasyonu ve Azerbaycan Federasyonu ile bu federasyonların üyesi derneklerin ortaklaşa düzenlediği protesto mitinginde ortak hazırlanan bir basın bildirisi de okunarak uluslararası hukuku ilgilendiren konularda meclisin karar vermesinin yanlış olduğu kaydedilmişti. Kararın düşmanlığa neden olabileceğine de dikkat çekilirken, okullarda, işyerlerinde, mahallelerde ayrımcılık yapılması ve tartışmalarının çıkmasına neden olabileceğine yer verilmişti. İsveç'in Göteborg kentinde yaşayan Türklerin de bir bölümü, Ermeni iddialarını içeren tasarının parlamentoda kabul edilmesine destek veren Sosyal Demokrat Parti'den istifa etmişti. Parti bünyesinde kurulan Göteborg Türk Sosyal Demokrat Derneği üyeleri, derneği feshettiklerini de açıklamışlardı. (Milliyet: 23.3.2010; Sabah: 21.3.2010) İsveç'te yaşayan Türkler, tepkilerini çeşitli platformlarda göstererek İsveç Parlamentosu'nun almış olduğu kararın yanlış olduğunu ve tarihin bir oy farkla yazılamayacağını dile getirmişlerdi. Fakat bu tepkilerin ne kadar etkili olduğu tartışma konusudur.

D) Tehcirin 100.Yılı ve İsveç

Tehcirin 100. yılına girerken dünyanın çeşitli ülkelerinde Ermeni ve Süryani diasporaları yoğun bir faaliyet içine girmişlerdi. Bu ülkelerden biri de İsveç'ti. Diasporalar soykırım iddialarını Türkiye'ye kabul ettirmek ve ders kitaplarına ekletmek için yoğun bir mesai harcamışlardı. Ocak 2015 tarihinde Stockholm'ün Norgsborg bölgesinde bulunan Karsby okulunda sözde

Ermeni ve Süryani soykırımı dersi eklenmişti. Ders planı bildirgesine Ermeni, Süryani/Asur/Keldani ve Pontus Rumların katledildiğine dair bilgilere yer verileceği belirtilmişti. (İsveç Gündemi: 2015) İsveç diasporaları bununla da yetinmeyip İsveç Başbakanı Stefan Löfven'in de 1915 Olayları için soykırım ifadesini kullanmasını istemişlerdi. Fakat Başbakan Löfven, gerek İsveç'te yaşayan Türk nüfusu gerekse de Türkiye ile ilişkileri bozmak istemediği için soykırım ifadesini 24 Nisan'da kullanmamıştı. Fakat İsveç Dışişleri Bakanı Margot Wallström, 24 Nisan 2015 tarihinde 1915 Olaylarıyla ilgili bir açıklama yaparak Ermeni halkına ve diğer azınlıklara karşı bir vahşetin yapıldığını, büyük ölçekte insan öldüğünü, çok sayıda insanın savaş sırasında kaybolduğunu ve yaşanan olayların Avrupa tarihinin en karanlık bölümlerinden birini teşkil ettiğini ifade etmişti (İsveç Dışişleri Bakanlığı http://www.government.se/sb/d/19769/a/258166: 1 Mayıs 2015).[7]

Ermeni diasporasının yanı sıra İsveç Süryani diasporası da yoğun bir faaliyet içine girmişti. İsveç'in büyük şehirlerinden Norrköping'de yaşayan 12 bin Süryani bir soykırım anıtının yapılması için yer talep etmişti. Norrköping Belediyesi ise Türklerin tepkilerine rağmen bu talebi 2015 yılında kabul etmişti. Norrköping Belediye Başkanı Lars Stjernkvist; İsveç Türk İşçi Dernekleri Federasyonu ve Azerbaycan Federasyonu yetkilileri ile yaptığı görüşmede soykırımın olup olmadığına yönelik tavırları olmadığını, sadece Norrköping'de 12 bin Süryani ve Asuri'nin isteği üzerine kendilerine belediye arazisi olan Halk Parkı'nda (Folkes Park) yer gösterdiklerini belirtmiştir. Türk heyeti tarafından yapılan açıklamada ise, anıtın bir provokasyon olduğu, İsveç'te yaşayan 100 bin Türk ve 35 bin Azerbaycan Türkü üzerinde rahatsızlığa neden olacağı ifade edilmişti. Belediye Başkanı Stjernkvist ise, ısrarla bu anıtın herhangi bir çatışmaya sebep olmayacağını, Süryani ve Asurilerin acılarını hafifleteceğini dile getirmesi üzerine Azerbaycan Federasyonu Başkanı Settrar Sevigin de konuyla ilgili olarak, *"1915 yılında olan olaylar bir soykırım değil, tehcirdir. Eğer bir soykırım anıtı isteniyorsa 1990 yılında Ermeniler'in yaptığı Dağlık Karabağ'da Hocalı katliamının anıtını yapın"* ifadesini kullanmıştı. Belediyenin kararı üzerine sözde Süryani Soykırımı (Seyfo) anıtı konusu yargıya taşınmıştı. (Bugün: 23.4.2015) Belediyenin bu kararı yargıda devam ederken Süryaniler, İsveç'in Hallunda bölgesinde kendi kiliselerinin bahçesinde soykırım anıtını dikmişlerdir.

24 Nisan 2015 tarihinde İsveç'te yaşayan Ermeniler, Stockholm'de bir araya gelerek ellerinde Ermenistan bayrağı ile çeşitli sloganlar atarak Türk Büyükelçiliğine yürümüşlerdir. Ermeni grup, Türkiye'nin soykırım kararını kabul etmesini istemiş ayrıca soykırımı tanımayan devletlerin de suçlu olduklarına dair broşürler dağıtmışlardı. Ermenilerin yürüyüşü üzerine Türk ve Azeri dernekleri Türk Büyükelçiliğinin etrafında Türkiye ve Azerbaycan bayrakları ile Ermeni yürüyüşünü protesto etmişti. İsveç'te her hangi bir etnik gruba ve halka karşı yapılan en ufak kin ve nefret söylemi ve iması

[7] İsveç Dışişleri Bakanı Margot Wallström'un açıklaması için Bkz. Ek-6.

yasak olmasına rağmen Nisan 2015 tarihinde Hallunda'da bulunan Süryanilere ait bir kilise duvarına iki uzun soykırım afişi asılarak, Osmanlı ve Türkler, Nazi lideri Adolf Hitler'e benzetilmiştir. Afişlerde Osmanlıyı temsilen fes, bıyık kılıç figürleri kullanılırken, Nazi lideri Adolf Hitler'in temsili resmi kullanılmıştır.[8] Hatta zamanla bu afişte İŞID terör örgütünün temsili resmine de yer verilmişti (Harbi Gazete: 24 Nisan 2015; http://www.isvecgundemi.com/gundem/hallunda-kilise-duvarinda-turkiye-ye-cirkinbenzetmeh1920.html).

İsveç Parlamentosu her ne kadar 11 Mart 2010 tarihinde 1915 Olaylarını soykırım olarak tanısa da İsveç Hükümeti tarafından kabul edilmemiş ve yürürlüğe de konulmamıştı. İsveç Hükümeti, 29 Nisan 2015'te bir adım atarak 1915 Olayları'yla ilgili parlamentonun 2010'da aldığı kararı rafa kaldırdığını açıklamıştır. Soykırım kararını kendi parlamentosunda kabul etmesine rağmen bu karardan geri adım atan ilk devlet İsveç Hükümeti olmuştur. İsveç Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Erik Boman, 1915'teki olayların bağımsız bir kurul tarafından araştırılmasından sonra çıkan sonuca göre hareket edileceğini ve konuyla ilgili Dışişleri Bakanlığı'nın çalışma başlattığını açıklamıştır. Sözcü Boman devamında halklar arasında barışçıl bir çözüm bulunmasını istediklerini ve bu konuda yapılacak araştırma bitmeden kimsenin bir beklentiye girmemesi gerektiğini de vurgulamıştır. 100 yıl önce yaşanmış bir trajedi için araştırma yapılmadan parlamento kararı ile bir ülkenin "soykırım uyguladığının ilan edilemeyeceğini" ifade eden Boman, uzman tarihçilerin detaylı araştırmasından sonra karara varılacağını kaydetmiştir. İsveç Hükümetinin 2010'da alınan parlamento kararını rafa kaldırma kararı, ülkedeki Ermeni ve Süryani lobileri arasında hayal kırıklığına neden olmuştur. İsveç Devlet Televizyonu SVT'ye konuşan İsveç Süryani Federasyonu Başkanı Afram Yakoub, Başbakan Stefan Löfven'in Eylülde yapılan seçimlerden önce söz vermesine rağmen konu hakkındaki geri adımı ve 24 Nisan etkinliklerine katılmamasının kendilerini üzdüğünü belirtmişti. (Anadolu Ajansı: 29 Nisan 2015; Aljazeera Turk: 29 Nisan 2015) Gerek İsveç Hükümetinin gerekse de diasporaların yaptığı açıklamalar soykırım iddialarının tamamen siyasi bir konuya dönüştüğünü göstermektedir.

Soykırım iddiaları özellikle Avrupa Parlamentolarında iç politikada malzemesi haline geldiğini İsveç örneğinde görmek mümkündür. Özellikle seçimlere yaklaşıldığı zamanlarda soykırım iddiaları siyasi partiler tarafından politik malzeme haline gelmektedir. Bu durum ilgili ülkeler ve Türkiye ilişkilerini de olumsuz şekilde etkilemektedir. 1915 Olayları günümüzde siyasi bir kimlik kazandığı için Türkiye-Ermenistan ilişkileri de diasporaların etkisiyle zikzaklı bir yol izlemektedir.

[8] Söz konusu afişler için Bkz. Ek-7 ve Ek-8.

SONUÇ

İsveç, insan haklarına ve evrensel değerlere büyük önem veren bir ülkedir. Buna rağmen gerek Ermeni ve Süryani diasporaların yoğun baskısı gerekse siyasi partilerin oy kaygısından ötürü İsveç Parlamentosu 1915 olaylarını soykırım olarak kabul etmiştir. İsveç'te yaşayan Ermeni ve Süryani azınlıkların oylarını hesaba katan siyasi partiler sadece Ermenileri değil diğer etnik grupları da dâhil ederek Süryani/Asuri/Keldani ve Pontus Rum soykırımını kabul etmişti. 11 Mart 2010 tarihinde alınan karar ile İsveç, Ermeni soykırımı iddialarını tanıyan yirminci ve Süryani soykırımını kabul eden ilk ülke olmuştu. Alınan karar hem Türkiye hem de İsveç için hukuki bir durum doğurmamaktaydı. Bu karar, diğer ülkelerde, 1915 yılında Ermenilerin soykırıma uğradıkları yolunda mevcut iddiaları daha da güçlendirmiştir. Nitekim alınan kararlarda daha önceki parlamentoların kararları (Uruguay, Fransa, Rusya, Hollanda, Yunanistan vd.) referans olarak gösterilmiştir. Kararda Ermeni, Süryani/Asuri/Keldani ve Pontus Rumların, Osmanlı İmparatorluğu tarafından soykırıma uğratıldığı ileri sürülmektedir. Hiçbir parlamento daha önce bu kadar etnik gruba soykırım uygulandığını iddia etmemişti. Ayrıca kararda, Türkiye'nin soykırımı kabul etmesi için, İsveç Hükümeti'nin girişimde bulunması istenmektedir. Söz konusu etnik gruplara soykırım yapılmış olduğunu kabul etmesi için İsveç Hükümetinin AB ve BM'de girişimde bulunması istenmektedir. Kararda gerek İsveç hükümetinin Türkiye'ye baskı yapması gerekse AB ve BM'de girişimde bulunması istekleri daha önceki ülke parlamentolarında alınan kararlardan farklılık arz etmektedir. Fakat İsveç, 29 Nisan 2015'te 1915 Olayları'yla ilgili parlamentonun 2010'da aldığı kararı rafa kaldırdığını açıklamıştır. 100 yıl önce yaşanmış bir trajedi için araştırma yapılmadan parlamento kararı ile bir ülkenin soykırım uyguladığının ilan edilemeyeceği ifade edilerek uzman tarihçilerin detaylı araştırmasından sonra karara varılacağı belirtilmiştir. İsveç'teki Türk nüfusunun, Ermeni ve Süryani nüfusundan fazla olmasına rağmen örgütlenme ve bilinç konusunda etkili olduğunu söylemek güçtür. 1915 olayları İsveç'te özellikle seçim dönemlerinde yoğunluk kazanmaktadır. Bundan sonraki süreçlerde İsveç'te etkili olan Ermeni ve Süryani diasporasının Türkiye aleyhinde konuyu tekrar gündeme getirmesi muhtemeldir.

KAYNAKÇA

Aljazeera Turk, 29 Nisan 2015.
Anadolu Ajansı, 29 Nisan 2015.
AKÇAM, Taner, "Birleşmiş Milletler 1985 Whitaker Raporu ", Taraf, 26 Haziran 2014.
ATEŞ, Hazal, "3 Evet 1 Çekimser", Sabah, 13.3.2010.
Ayın Tarihi, 30 Ağustos 1985.
Ayın Tarihi, 22 Ocak 198.
Ayın Tarihi, 26 Haziran 1986.
Ayın Tarihi, 11-12 Mart 2010.
Ayın Tarihi, 12 Mart 2010.
Ayın Tarihi, 13 Mart 2010.
Ayın Tarihi, 30 Mart 2010.
Ayın Tarihi, 18 Şubat 2010.
BOZKUŞ, Yıldız Deveci, (2011). *Parlamento Kararları Çerçevesinde Soykırım İddialarının Yabancı Basında Yeniden İnşası (1965-2007),* A.Ü.TİTE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
Bugün, "Bütün Hıristiyanlar öldürüldü", 12 Mart 2010.
BM 1985 Raporu: http://www.preventgenocide.org/prevent/UNdocs/whitaker/section2.htm (2 Mayıs 2015)
EDMONDS, C.J. (1957), *Kurds, Turks and Arabs, Politics, Travel and Research in North-Eastern Iraq 1919-1925,* Oxford Universitey, Presss, London
FALKMAN, Kaj, (2001).*Türkiye/Uç Beyi, İstanbul'daki İsveç Konağından Bakışlar***,** Çev: Gülseren Ergün, Cem Yayınevi, İstanbul.
Harbi Gazete, 24 Nisan 2015.
http://swedenabroad.com Erişim Tarihi:1 Mayıs 2015.
http://worldpopulationreview.com/countries/sweden-population/ (1 Mayıs 2015)
http://www.amerikaninsesi.com/content/a-17-2010-03-12-voa18-88922957/881747.html (1 Mayıs 2015)
http://www.avim.org.tr/yorumnotlarduyurular/tr/ERMENI-IDDIALARI-ISVEC-MECLISINDE/177 (1 Mayıs 2015)
http://www.genocide-museum.am/eng/states.php (1 Mayıs 2015)
http://www.genocidemuseum.am/eng/Sweden_Parliament_Resolution.php (1 Mayıs 2015)
http://www.government.se/sb/d/19769/a/258166 (1 Mayıs 2015)
http://www.gundem. be/tr/belcika/suryani-aniti-meselesi (1 Mayıs 2015)
http://www.isvecgundemi.com/gundem/hallunda-kilise-duvarinda-turkiye-ye-cirkin-benzetme-h1920.html (1 Mayıs 2015)
İsveç Gündemi, www.isvegundemi.com (1 Mayıs 2015)
KAHLE, Sigrid, (2006). "Johannes Kolmodin: His Youth, Politikam Thinking and Life with the Turks Reflected in his Letters to His Parents", *The Last Dragoman Swedish Orientalist Johannes Kolmodin as Scholar,*

Activist, and Diplomat, Swedish Research Instıtute in Istanbul, İstanbul: 7-70.
KARAGÜL, Soner, "Avrupa Birliği ve Ermeni Sorunu", *Ermeni Araştırmaları*, Sayı 8, Kış 2003.
KÜÇÜK, Evren, (2014)."İsveçli Yazar Sven Hedin'in 'Bagdad, Babylon, Nineve' Adlı Eserine Göre Ermeniler", *Atatürk Üniversitesi, I. Uluslararası Türk-Ermeni İlişkileri ve Büyük Güçler Sempozyumu Bildirileri*, Erzurum: 347-358.
LAÇİNER, Sedat, (2013). *Ermeni Sorunu, Diaspora ve Türk Dış Politikası,* USAK Yay., Ankara,
Milliyet, "Suç, sizi bu ülkeye çağıranda!" 02.02.2002.
Milliyet, 13 Mart 2010.
NTV, http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25068293/#storyContinued (1 Mayıs 2015)
ÖZDEMİR, Bülent, (2009). *Süryanilerin Dünü Bugünü, 1. Dünya Savaşı'nda Süryaniler,* TTK Yay., Ankara.
Radikal, 11.3.2010
Radikal, 18.3.2010.
Sabah, 31.3.2010.
T.C. Dışişleri Bakanlığı, http://www.mfa.gov.tr/turkiye-isvec-siyasi-iliskileri.tr.mfa (1 Mayıs 2015)
T24 Haber: http://t24.com.tr/haber/ermeni-basini-sirada-ingiltere-var, 72 303 (1 Mayıs 2015)
TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:23, C.63, Birleşim:72, 11 Mart 2010.
The Swedish Institute, (2002). *Sverige och Turkiet, İsveç ve Türkiye,* İstanbul.
ÜNAL, Şeref, (2011).*Uluslararası Hukuk Açısından Ermeni Sorunu,* TTK Yay., Ankara.
www.armeniadiaspora.com/population.html (1 Mayıs 2015)
http://www.ekonomi.gov.tr (1 Mayıs 2015)
YURDUSEV, Esin, (Nisan 2007)"İstanbul'dan Lozan'a İngiltere'nin Boğazlar Politikası 1915-1923" *Belleten,* 260, Cilt: LXXI, Sayı: 260.

EKLER

EK-1 Türkiye-İsveç Ticareti (Milyon dolar)[9]

Yıl	İhracat	İthalat	Ticaret Dengesi	Ticaret Hacmi	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
2000	200	1.440	-1.240	1.639	14
2001	214	544	-330	758	39
2002	296	535	-239	831	55
2003	457	822	-365	1.280	56
2004	561	1.118	-558	1.679	50
2005	661	1.427	-766	2.089	46
2006	787	1.488	-701	2.275	53
2007	883	1.716	-833	2.599	51
2008	919	1.909	-990	2.828	48
2009	748	1.891	-1.143	2.637	40
2010	947	1.922	-975	2.838	49
2011	1.183	2.284	-1101	3.467	52
2012	1.275	2.135	-860	3.410	60
2013	1.147	2.046	-899	3.194	56
2014	1.321	2.015	-694	3.336	65

EK-2 İsveç Araştırma Enstitüsü tarafından basılan bir kitapçık. Kitapçıkta Ermeni iddialarına da yer verilmiştir.

[9] http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/oracle/webcenter/portalapp/pages/content/htmlViewerUlkeler.jspx?contentId=UCM%23dDocName%3AEK-

EK-3 Süryani Diasporasının 1915 yılı için kullandığı sembol[10]

EK-4 Sweden Parliament Report March 29, 2000[11]

The Foreign Ministry writes in its report:
"An official statement and recognition of the Genocide of the Armenians is important and necessary. In 1985 the UN and the European Parliament established the fact that the Ottoman Empire had committed genocide against the Armenian people in the beginning of the 20th century. The Standing Committee [on Foreign Affairs] is of the opinion that the greater openness Turkey demonstrates, the stronger Turkey's democratic identity will be. It is therefore important that unbiased independent and international research on the genocide committed against the Armenian people be carried out. It is of great importance that an increasing openness and historical understanding of the events of 1915 and thereafter be developed. An improvement in this respect would also be of importance for the stability and the development in the whole Caucasus region."
(Unofficial translation)

(İsveççe) Utrikesutskottet skriver i sitt betänkande att:
"Det är angeläget och nödvändigt med en officiell redovisning och erkännande av folkmordet på armenierna. 1985 fastslogs i FN och i Europaparlamentet att det ottomanska riket begått folkmord på det armeniska folket i början av detta sekel. Utskottet anser att ju större öppenhet Turkiet visar beträffande sitt förflutna desto mer bidrar det till att stärka Turkiets demokratiska identitet. Det är därför viktigt att det genomförs förutsättningslös oberoende internationell forskning om det folkmord som drabbat den armeniska befolkningen. Det vore av stor vikt om det kan utvecklas en ökad öppenhet och historisk förståelse för händelserna 1915 och därefter. En förbättring härvidlag torde även få betydelse för stabiliteten och utvecklingen i Kaukasusregionen i sin helhet."

[10] SAUF Sverige.
[11] http://www.genocide-museum.am/eng/states.php

EK-5 Swedish Parliament Resolution March 11, 2010[12]

1 Proposal for Parliament Decision

1. The Parliament announces to the government its decision in reference to what is stated in the motion regarding Sweden recognizing the 1915 genocide against Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans and Pontic Greeks.

2. The Parliament announces to the government its decision in reference to what is stated in the motion that Sweden should act within EU and UN for an international recognition of the 1915 genocide against Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans and Pontic Greeks.

3. The Parliament announces to the government its decision in reference to what is stated in the motion that Sweden should act for Turkey to recognize the 1915 genocide against Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans and Pontic Greeks.

2 Background

"Forum for living history is an authority which has the mission to – with basis in the Holocaust - work with issues which concern tolerance, democracy and human rights. By illuminating the darkest pieces of the human history we want to affect the future."

So reads the description of an agency which works on mission by order of the Swedish Government and educates, among others, about the 1915 genocide. The lesson of history is one of the cornerstones of the present-day democracies where we have learned of our mistakes and by preventing repetition of earlier errors we strive for a better future.

However, a prevention of future missteps, especially if these are known from the history, can not be implemented if one does not openly recognizes committed errors. Thus, history revisionism is a dangerous tool for facilitating repetition of the dark pages of the history.

The 1915 genocide foremost engulfed Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans and Pontic Greeks, but later came to also affect other minorities. It was the dream of a large Turanic Empire, Great Turan, which caused the Turkish leaders wanting to ethnically homogenize the remains of the decaying Ottoman Empire at the turn of the 19th century. This was achieved under the cover of the ongoing world war, when the Armenian, Assyrian/Syrian/Chaldean and Pontic Greek population of the empire were, almost entirely, annihilated. Researchers estimate that about 1,500,000 Armenians, between 250,000 and 500,000 Assyrians/Syrians/Chaldeans and about 350,000 Pontic Greeks have been killed or disappeared.

During the short period following the Turkish defeat in 1918 until the time when the Turkish nationalistic movement, under the leadership of Mustafa Kemal, the genocide was discussed openly. Political and military leaders stood on trial, accused for "war crimes" and "committed crimes against humanity". Several of them were found guilty and sentenced to the death or prison. During these trials horrible details about the persecution of the minorities in the Ottoman Empire were reveled. Thus, Turkey went through the same phase as the one Germany experienced after the Second World War. However, the process was short-lived. The emergence of the Turkish nationalistic movement and the dissolution of the Sultanate resulted in the discontinuation of the trials and the majority of the accused were set free. Almost, the entire remaining Christian population - Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans, and Pontic Greeks - were expelled from areas they had inhabited for over thousands of years.

[12] http://www.genocide-museum.am/eng/states.php

3 UN Genocide Convention 1948, the European Parliament and Official Recognitions

Raphael Lemkin, the Polish-Jewish lawyer who coined the term "genocide" during the 1940s and was the father of the UN Convention of Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, was fully aware of the 1915 genocide and the failure of the international community to intervene. His revision of the definition was adopted in the UN Convention which reads as follows:

Article 2) In the present Convention, genocide means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

- Killing members of the group;
- Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- Imposing measures intended to prevent births within the group;
- Forcibly transferring children of the group to another group.

Furthermore, it is established that the present-day UN Convention from 1948 is not a new legislation, but merely a ratification of existing international laws on "crimes against humanity" which were stated in the Sèvres Treaty, Article 230 (1920). Even more important is the fact that the UN Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and Crimes Against Humanity, adopted on November 26, 1968, in power since November 11, 1970, which ratifies its retroactive an non-prescriptive nature. Of this very reason, both massacres in the Ottoman Empire and the Holocaust are cases of genocide in accordance to the UN Convention, in spite the fact that both occurred before the Convention was established.

During the history of UN two larger studies/reports have been conducted on the crime of genocide. The first was the so-called Ruhashyankiko Report, from 1978, and the second was the Whitaker Report, conducted by Benjamin Whitaker in 1985 (Economic and Social Council Commission on Human Rights, Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities, Thirty-eighth session, Item 4 of the provisional agenda, E/CN.4/Sub.2/1985/6). The 1915 genocide is mentioned in several places in as an example of committed genocides during the 20th century. The report was voted on in the Subcommittee of the UN Committee for Human Rights with the voices 14 against 1 (4 abstentions) in August, 1985. On June 18, 1987, the European Parliament officially recognized the Armenian genocide. Since 1965, that is, the 50th anniversary of the genocide, several countries and organizations have officially recognized the 1915 genocide, among others Uruguay (1965), Cypress (1982), Russia (1995), Greece (1996), Lebanon (1997), Belgium (1998), France (1998), Italy (2000), The Vatican (2000), Switzerland (2003), Argentina (2003), Canada (2004), Slovakia (2004), Netherlands (2004), Poland (2005), Venezuela (2005), Germany (2005), Lithuania (2005), and Chile (2007).

4 The Research on the 1915 Genocide and Swedish Knowledge

Second to the Holocaust, the 1915 genocide is regarded as the most studied case in the modern time. Today a broad and interdisciplinary consensus exists among an overwhelming majority of genocide scholars who regard the massacres in the Ottoman Empire during World War I as genocide and which is referred by the scholars as the "genocide prototype" (while the Holocaust is called the "genocide paradigm"). The International Association of Genocide Scholars (IAGS), an independent world leading and interdisciplinary authority within the area, has in several occasions ratified a consensus in this matter, namely: June 13, 1997, June 13, 2005, October 5, 2007 and April 23, 2008. The resolution from July 13, 2007 reads as follows:

WHEREAS the denial of genocide is widely recognized as the final stage of genocide, enshrining impunity for the perpetrators of genocide, and demonstrably paving the way for future genocides;

WHEREAS the Ottoman genocide against minority populations during and following the First World War is usually depicted as a genocide against Armenians alone, with little recognition of the qualitatively similar genocides against other Christian minorities of the Ottoman Empire;

BE IT RESOLVED that it is the conviction of the International Association of Genocide Scholars that the Ottoman campaign against Christian minorities of the Empire between 1914 and 1923 constituted a genocide against Armenians, Assyrians, and Pontian and Anatolian Greeks.

BE IT FURTHER RESOLVED that the Association calls upon the government of Turkey to acknowledge the genocides against these populations, to issue a formal apology, and to take prompt and meaningful steps toward restitution.

ON June 8, more than 60 world leading genocide experts signed an appeal directed to the members of the Parliament where they dismissed the claims about disunity among scholars regarding the 1915 genocide. The research must continue and both Turkey and the world must secure the possibilities for an open, independent and undisturbed atmosphere, among others by Turkey having to give full access to its archives as well as allowing similar discussions without scientist, authors, journalists and publishers risking prosecution for having commented on the reality of the genocide.

New research at Uppsala University witnesses also about a genuine Swedish knowledge of the 1915 genocide. Swedish Foreign Ministry and General Staff Head Quarters were fully informed about the ongoing annihilation through reports which the Swedish Ambassador Per Gustaf August Cosswa Anckarsvärd and the Swedish Military Attaché Einar af Wirsén (both stationed in Constantinople) sent to Stockholm. Among others one can read the following:

* Anckarsvärd, July 6, 1915: "Mr. Minister, The persecutions of the Armenians have reached hair-raising proportions and all points to the fact that the Young Turks want to seize the opportunity, since due to different reasons there are no effective external pressure to be feared, to once and for all put an end to the Armenian question. The means for this are quite simple and consist of the extermination of the Armenian nation."

* Anckarsvärd, July 22, 1915: "It is not only the Armenians, but also the Turkish subjects of Greek nationality who at the present are subjected to severe persecutions... According to Mr. Tsamados [Greek chargé d'affaires]it [the deportations] can not be any other issue than an annihilation war against the Greek nation in Turkey..."

* Anckarsvärd, September 2, 1915: "The six so-called Armenian vilayets seem to be totally cleansed from, at least, its Armenian-Catholic Armenians... It is obvious that the Turks are taking the opportunity to, now during the war, exterminate the Armenian nation so that when the peace comes no Armenian question longer exists."

* Wirsén, May 13, 1916: "The health situation in Iraq is horrifying. Typhus fever claims numerous victims. The Armenian persecutions have to a large degree contributed to the spreading of the disease, since the expelled [Armenians] in hundred thousands have died from hunger and deprivation along the roads."

* Anckarsvärd, January 5, 1917: "The situation would have been different if Turkey had followed the advice of the Central Powers in letting them organise the question of provisioning etc... Even worse than this is, however, the extermination of Armenians, which, perhaps, could have been prevented if German advisers had in time received authority over the civilian administration as the German officers actually practise over army and navy."

*Envoy Ahlgren, August 20, 1917: "The high prices continue to climb... There are several reasons:... and finally the strong decreasing of labour power, caused partly by the mobilisation but partly also by the extermination of the Armenian race".

In his memoirs "Memories from Peace and War" (1942), Wirsén dedicated an entire chapter to the genocide. In "The Murder of a Nation", Wirsén writes that:

"Officially, these [the deportations] had the goal to move the entire Armenian population to the steppe regions of Northern Mesopotamia and Syria, but in reality they aimed to exterminate the Armenians, whereby the pure Turkish element in Asia Minor would achieve a dominating position.... The annihilation of the Armenian nation in Asia Minor must upset all human feelings. The way in which the Armenian issue was solved was hair-raising."

In addition to these, there are numerous eyewitness accounts which missionaries and field workers such as Alma Johansson, Maria Anholm, Lars Erik Högberg, E. John Larson, Olga Moberg, Per Pehrsson and others published. Hjalmar Branting was the very first person, who long before Lemkin, used the term genocide ("folkmord") when he, on March 26, 1917, called the persecutions against the Armenians as "an organized and systematic genocide, worse than what we ever have seen in Europe".

A recognition of the 1915 genocide is not only important in order to redress the affected ethic groups and minorities which still live in Turkey, but also for the promotion of Turkey's development. Turkey can not become a better democracy if the truth about its past is denied.

The Armenian journalist Hrant Dink was murdered for having openly expressed himself regarding the genocide and several others have been prosecuted by the same infamous Paragraph 301. The latest changes of the law by the Turkish Government are purely cosmetic and do not imply any changes what so ever. It is said that history should be left to historians and we completely support that. However, it is the responsibility of the politicians to act in accordance to historic facts and historic research.

Furthermore, a Swedish recognition of the truth and a historic fact should not imply any hinder for either the reform work in Turkey or Turkey's EU negotiations. With basis in what we have stated above, we consider that Sweden should recognize the 1915 genocide against Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans, and Pontic Greeks. This should the Parliament present as its consideration to the Government.

Furthermore, we do consider that Sweden should act internationally, within the framework for EU and UN, for an international recognition of the 1915 genocide against Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans, and Pontic Greeks. This should the Parliament present as its consideration to the Government.

As long as countries such as Sweden does not confront Turkey with the truth and the facts which are at hand, Turkey can not go further on its path to an more open society, a better democracy and fully open up its possibilities for a membership in EU. Thus, Sweden should act for Turkey to recognize the 1915 genocide against Armenians, Assyrians/Syrians/Chaldeans, and Pontic Greeks. This should the Parliament present as its consideration to the Government.

Stockholm October 2, 2008

Alice Åström (Left) , Annelie Enochson (Christian Democrat) , Bodil Ceballos (Green), Christopher Ödmann (Green), Esabelle Dingizian (Green), Fredrik Malm (Liberal) , Hans Linde (Left) , Helena Leander (Green), Kalle Larsson (Left), Lars Ohly (Left), Lennart Sacrédeus (Christian Democrat), Mats Pertoft (Green), Max Andersson (Green), Nikos Papadopoulos (Social Democrat), Yilmaz Kerimo (Social Democrat)

[Unofficial Translation]

EK-6 İsveç Dışişleri Bakanı Margot Wallström'ın 24 Nisan 1915 Mesajı[13]

27.04.2015 Statement by Minister for Foreign Affairs Margot Wallström on the tragedy in 1915

REGERINGSKANSLIET
Government Offices of Sweden

Statement
Ministry for Foreign Affairs 24 April 2015
Margot Wallström, Minister for Foreign Affairs

Statement by Minister for Foreign Affairs Margot Wallström on the tragedy in 1915

Today we remember one of the very darkest chapters of our European history and show our respect for all of those who fell victim to the large-scale atrocities that took place against the Armenian people and other minorities in the crumbling Ottoman Empire during the First World War.

The accounts of what happened are horrendous. Both contemporary reports, such as those from the Swedish Embassy in Constantinople, and recent research testify to an unimaginably large number of people being murdered, deported or forced to flee from their homes. A considerable proportion of the Ottoman Empire's Christian population was lost.

It is crucial that painful historical events such as this are handled responsibly. The Government encourages an open analysis and digestion of important historical events so as to contribute to reconciliation and historical redress. We need a lively debate that is open to international research and free from censorship. The Government is now conducting a review of how to refer and relate to historical mass atrocities.

EK-7 Stockholm Hallunda'da bir Süryani Kilisesinin duvarına asılan afiş. Afişte Fes ve bıyık Osmanlı Devletini temsil etmektedir. Verilmek istenen mesajda 1915 Tehciri, Hitler'in yaptığı Yahudi Soykırımı ile aynı olarak değerlendirilmektedir (Foto SAUF Sverige).

[13] http://www.government.se/sb/d/19769/a/258166

EK-8 Stockholm Üniversitesi'nde bulunan bir Türkiye Haritası. Haritada Karadeniz bölgesi Pontus Dağları, Ağrı Dağı için Ararat ismi kullanılmış (Foto Evren Küçük).

